

Med NoF Travel til Øland under høsttrekket 2010

13.-17. oktober 2010

Her fotograferes polarsvømmesnipe, på Ølands sørligste punkt.
Foto Knut Eie

Øland er en av Sveriges flotteste og mest besøkte fuglelokaliteter med lange ornitologiske tradisjoner, store antall fugler og mange sjeldne arter. Strategisk plassert i Østersjøen mellom Stockholm og Falsterbo, byr øya på mange biotoper og et rikt og variert fugleliv under høsttrekket.

Tekst: Knut Eie
Foto: Roar Solheim, Knut Eie mfl.

Totalt var 11 personer med på denne turen.

Håkan Billing var organisatør, turlleder og bussjåfør, mens Knut Eie var turlleder og loggfører.

Deltakerliste:

Anders Bjordal
Eli Maria Stenklev
Jan Jacobsen
Kari Hollung
Olaf Mannsåker
Jan Erik Røer
Roar Solheim
Knut Arne Nygård
Kjetil Solbakken
Håkan Billing
Knut Eie

Onsdag 13. oktober

8 personer møtte opp utenfor Hotel Opera i Oslo et kvarter før klokka 8. Håkan kom med minibussen litt før som avtalt, og vi kunne laste inn bagasje og oss selv inn i en romslig minibuss. Kari plukket vi opp i Ås og Olaf kjørte selv helt til Øland.

Vi fulgte E6 sørover til Halmstad. Ved en fin rasteplass langs E6 ved Susedalen inntok vi matpakkene våre. Mesteparten av tiden gikk med til å studere noen fine brunrotter og telle musvåk. Ei glente ble også oppdaget i våskruen mens den forsvant sørover. I buskene var det mye trost og annen småfugl. Dette var en rasteplass som ga mersmak, og høydepunktene var rotter, våker og glente denne gang.

Her holdt rottene til.
Foto Knut Eie

Vi telte en del fugl og dyr underveis, både levende og døde. I landskampen mellom Sverige og Norge vant Sverige 44–2 når det gjaldt musvåk. I rådyrkampen ble det mer jevnt, 22–15 til Sverige. Ved Halmstad tok vi vei 25 gjennom Småland østover mot Kalmar.

Det er jo alltid noe kadavere å se langs disse veiene, og det er jo tragisk at disse dyrene må bøte med livet pga. menneskehetens økende hastverk. Derfor snur vi dette til noe positivt; vi får iallfall et lite innblikk i hva slags pattedyr som forekommer i området. Blant annet så vi kadavre av 3 mår og 2 ildere gjennom Sør-Sverige.

Vi besøkte våtmarksområdet Kalmar Dämme like utenfor Kalmar. Dette området er et resultat av et samarbeid mellom Luftfartsverket og Kalmar kommune for å filtrere avrenninga fra flyplassen gjennom naturens eget renseanlegg. Mengden av nitrogen og fosfor blir dermed kraftig redusert før vannet renner ut i Østersjøen. Over Kalmar Dämme passerte flere flokker med grågjess.

Deretter kjørte vi gjennom Kalmar og tok den 6 km lange brua over til Øland. Vi ankom Södra Bruket vandrehjem klokka 19.30, en halvtime før forventet ankomsttid. Södra Bruket ligger 1 km sør for Degerhamn på vestsiden av Øland. Vi fikk hele annetasjen til vår disposisjon og innlosjerte oss på de ulike rommene.

En liten hvilepause for sjåføren ved Kalmar Dämme.
Foto Knut Eie

Huset på Sødra Bruket hvor vi var innlosjert.
Foto Knut Eie

Vi var forespeilet tørre baguetter eller rundstykker når vi kom fram til Sødra Bruket, men denne gang ei. I stedet fikk vi skikkelig varm italiensk middag og kaldt godt drikke, så dette vitnet om solid gjestfrihet av de som driver dette stedet.

Eier Solweig, turleder Håkan, vaktmester Lennart.
Foto Marit Johannessen

Torsdag 14. oktober

De mest morgenfriske tok en rusletur i området rundt Sødra Bruket før frokost. Det blåste kraftig fra vest, og siden vi var på Ølands vestside valgte vi å ta en tur i ly av skogen. Turens første trekryper kom flyvende og furasjerte på trærne foran huset vi bodde.

Etter frokost kl 8 tok vi turen over Stora Alvaret, som er et steppelignende område i de sentrale delene av det sørlige Øland. Steppeørn ble det annonsert da vi så en stor ørn som satt i en busk nord for oss. Men når kikkerter ble løftet opp i øyehøyde ble arten korrigert til turens første havørn.

Midt ute på Stora Alvaret.
Foto Knut Eie

Septikvåk, dvs. musvåk på kanten av en septiktank.
Foto Roar Solheim

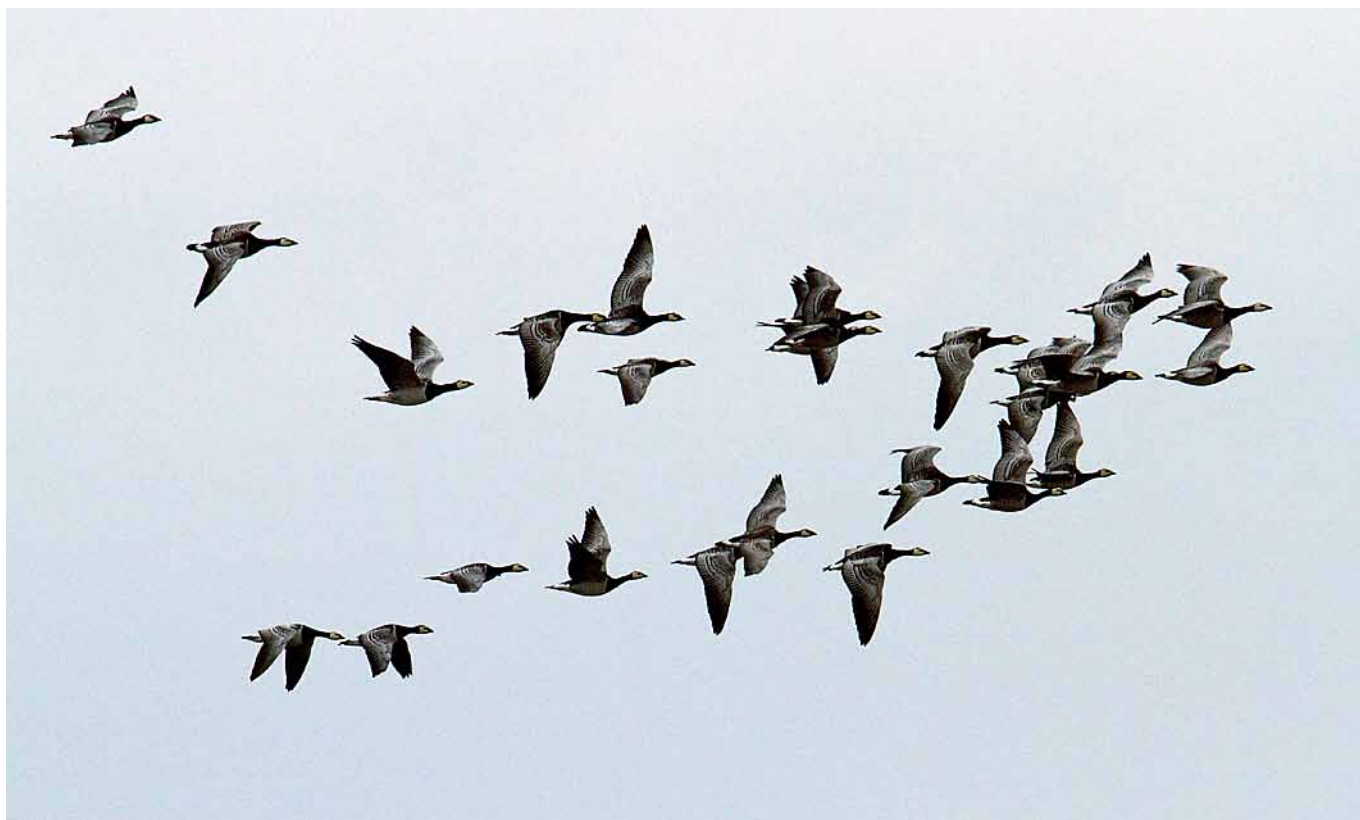
Vi fortsatte østover siden vi hadde en avtale med Christian Cederroth, internasjonalt kjent ornitolog og foredragsholder, som siden 1994 har bodd på Segerstad fyr. Christian informerte oss om fyret og Ølands fåglar på en meget livaktig og informativ måte. Han avbrøt seg selv stadig vekk. Var det en gransanger eller gulbrynsanger han hørte? Det var gransanger denne gang. Kjøttmeisa Wagner kom og maste om foring under foredraget, og ble servert mat for meis. Ved stranda kom det hele tiden flokker med hvitkinngjess, ringgjess, ærfugl og svartender på vei sørover.

Segerstad fyr.
Foto Knut Eie

Christian Cederroth i sitt rette element.
Foto Knut Eie

Hvitkinggjess.
Foto Roar Solheim

Tundralo.
Foto Roar Solheim

Fossil ved Segerstad fyr.
Foto Knut Eie

Blant en flokk med sanglerker og lappspurver fløy plutselig en tyngre lerke opp. Karakterer som mørk undervinge og tydelig hvit vingebakkant avslørte Ølands tredje funn av kalenderlerke. Vi fulgte kalenderlerka lenge med våre kikkerter før den forsvant i retning av ei kirke. Det var jo en skikkelig overraskelse, og det er mye mer tilfredsstillende å finne en «bombe» sjøl enn å dilte i sporet av mange andre fuglefolk bare for å se en liten beglodd stakkar. Da vi forlot Christian og kom opp på hovedveien møtte vi noen fågelskådere som spurte etter den lerka. Vi henviste til kyrkan og de for av gårde. Dessverre ble den «ej återfunnen», så vi var utrolig heldige.

Rolig atmosfære før kalenderlerka fløy opp.
Foto Knut Eie

Her pipler det gass opp av bakken.
Foto Roar Solheim

Vi dro til Sødra Udden, og der holdt det til en svartstrupejernspurv. Vi dilta etter en del fuglefolk og kunne observere denne langveisfarende sjeldne gjesten sammen med 50 andre fågelskådere. Det var absolutt en av turens høydepunkter, selv om det ikke var vi som oppdaget den! Dens nærmeste hekkeområde er i Uralfjellene.

Turens ornitologiske høydepunkt var denne svartstrupejernspurven.
Foto Roar Solheim

En svensk okse som leiter etter mat, eller kanskje noe å drikke.
Foto Knut Eie

I Gjeddviken, vest for veien og P-plassen på Ølands Södra udde, lå det mye gressender og måker. Flere skjeender, snadderender og stjertender kunne vi nyte gjennom teleskopene våre. En steppeørn viste seg fram over skogen ved Ottenbylund og Schäferiängarna. Den var sammen med havørner, musvåk og fjellvåk.

Om ettermiddagen besøkte vi Stenhusa Krog, der SOF (Sveriges Ornitologiska Förening) og Naturbokhandeln har lokaler. Vi ble godt mottatt av SOF, og i tillegg ble det handlet en del.

Vi avsluttet døgnet på Södra Bruket med loggføring og oppsummering av dagens observasjoner og erfaringer.

Flagget til SOF (Sveriges Ornitologiska Förening).
Foto Håkan Billing

Skåding fra P-plassen ved Ottenby Fågelstation.
Foto Knut Eie

Fredag 15. oktober.

Etter frokost kl. 7 dro vi ned til Sødra udden ved Ottenby. I Gjeddviken lå det fortsatt mye ender. En polarsvømmesnipe lå helt ytterst på odden. Den pikket i seg smådyr mens den svømte i dammene. Roar var den eneste i vår gruppe som var så heldig å få med seg en tartarpiplerke.

Fyret Långe Jan sett fra sør.
Foto Knut Eie

Måker og hvitkingjess letter fra Vestrevet.
Foto Knut Eie

Vi besøkte Ottenby Fågelstation og fikk et interessant foredrag der. Vi fikk være med å teste Helgolandfellen som de har i hagen utenfor fuglestasjonen. Vi gikk hele gjengen og skremte eventuelle småfugler foran oss inn i en «trakt» hvor de kunne plukkes ut av. Det ble ikke den helt store fangsten denne gang.

Lunsjen tilbrakte vi ved steingjerdet nord for Ottenby Fågelstation. 7 svaner kom flygende over oss nordfra, og vi så at flokken besto av både dvergsvane og sangsvane. Etter en del diskusjon og sjekking av bilder ble konklusjonen 1 sangsvane og 6 dvergsvaner.

Vi gikk opp alle trappetrinnene på fyret Långe Jan og ble belønnet med en praktfull utsikt fra toppen. Fra fyret oppdaget vi 2 skjeggmeiser langt under oss. Vi hørte de først, men kunne etter hvert se de både i flukt og fødesøkende i takrørene langt der nede. Svartstrupejernspurven så vi også godt gjennom teleskopene fra fyret. Den fuglen behøvde man ikke teleskop for å finne, for det var nok av folk der nede som nesten holdt på å trække på den der de satt med feite telelinser.

Utsikten sett sørover mot udden.
Foto Knut Eie

Spurvehauk.
Foto Roar Solheim

Dvergsvane i flukt over oss.
Foto Roar Solheim

Dompap klar for ringmerking.
Foto Knut Eie

Helgolandfellen sett utenfra.
Foto Knut Eie

Stor innsats inne i Helgolandfellen.
Foto Knut Eie

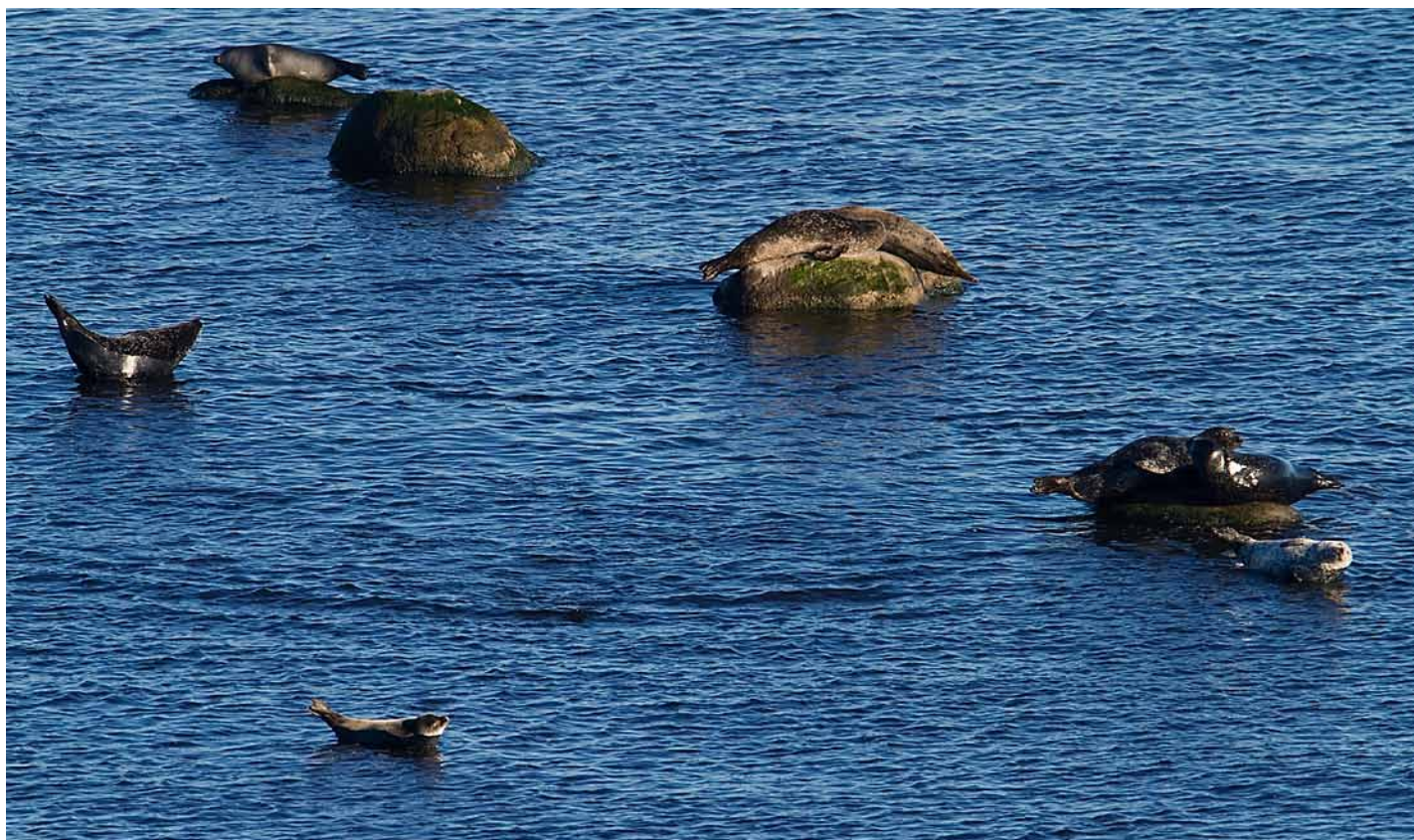

Utsikten nordover fra Långe Jan.
Foto Knut Eie

Utsikten østover fra Långe Jan, utover Østersjøen.
Foto Knut Eie

Som en avslutning på denne feltdagen besøkte vi Club 300s Fuglekikkerpub. Der var det mange fuglefolk og en hyggelig atmosfære, og vi fikk skrappt sammen nok svenske kroner til kaldt drikke. Det var for øvrig flere svenske fuglekikkere som misunte oss den kalenderlerka.

Steinkobber.
Foto Roar Solheim

En av de måkene er en kaspimåke. Ser du den?

Foto Knut Eie

Lørdag 16. oktober.

Etter frokost kl. 7 dro vi rett ned til Sødra udden. Vi spaserte forbi fyret Långe Jan for å skåde utover den sørligste udden. Polarsvømmesnipa var på plass der den svømte omkring i dammene og pikket i seg godsaker.

Vi konsentrerte oss om Vestrevet, som ligger vest for Sødra udden. Der satt det noen tusen måker. En av de skulle være en kaspimåke. Kaspimåka er en art som taksonomisk er skilt ut fra gråmåka og gulbeinmåka. Som kjent er taksonomien til alle underartene/artene som tilhører sildemåke og gråmåke meget kompleks, og noen taksa har vandret litt mellom disse artene eller er blitt selvstendige arter. Kaspimåka er nå definert som en egen art, og hekker stort sett fra Donaudeltaet og østover, men med noen spredte kolonier nordover i Øst-Europa. Vi fikk hjelp fra noen svenske fågelskådere til å plukke ut det individet. Når vi først fant den, var det meget tilfredsstillende å se på detaljene og lære forskjellen i forhold til gråmåke og gulbeinmåke. Takket være den aller siste utgaven av en viss fugleguide kunne vi alle konstatere at det var en voksen kaspimåke.

Ringgjess.

Foto Roar Solheim

Polarsvømmesnipe.
Foto Roar Solheim

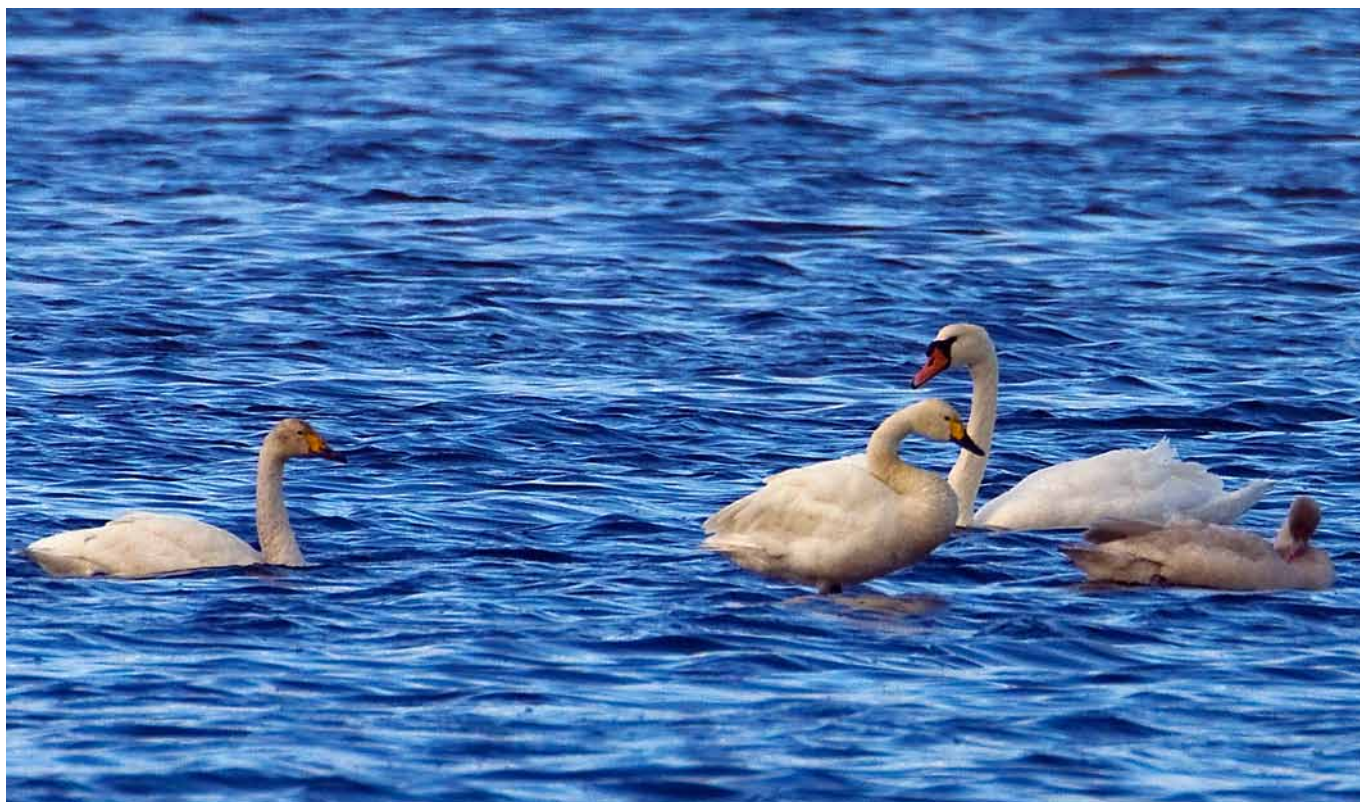
På veien tilbake til bussen beskuet vi 2 dvergspetter som ble sluppet fri etter ringmerking. Vi sto lenge og beskuet 4 dvergsvaner som beitet i Gjeddviken før vi entret bussen.

Vi stoppet og gikk en tur i utkanten av skogen i Ottenbylund. Rovfugler og ravner var det mye av på himmelen. Steppeørna viste seg så vidt, men de fleste så den ikke denne gang.

Bergender og toppender.
Foto Roar Solheim

Dvergsvaner og knoppsvane.
Foto Roar Solheim

Lunsjen i det grønne ved Ottenby Kungsgård ble hele tiden avbrutt av rovfugler som gled over himmelhvelvingen. Blant annet ble en enslig ung kongeørn mobbet av 2 havørner. En del fjellvåk og musvåk trakk også over. En fuglekonge fikk en ublid og våt opplevelse da den klarte å fly innunder en mannlig turdeltager som tømte blæra.

Teleskopjobbing ved Ottenbylund.
Foto Knut Eie

Dvergspett.
Foto Knut Eie

Vi besøkte den idylliske Gräsgård hamn som ligger på østkysten av Øland. Store flokker med hvitkinn-gjess passerte sørover forbi oss, mens andre flokker landet for å beite på jordene. Plutselig ble det dramatisk ute på vannet. En svartbak fikk tak i en krikkand som ble slukt mens vi så på. Det er nok tryggere å sluke en levende krikkand enn ei levende rotte som kan gnage seg ut av mage og skinn. På veien hjemover mot Sødra Bruket krysset vi over Stora Alvaret.

Teleskopjobbing etter steppeørn.
Foto Knut Eie

Hønehauk og
havørn.
Foto Roar
Solheim

Fjellvåk.
Foto Roar
Solheim

Ung havørn.
Foto Roar
Solheim

Havørn mobber kongeørn.
Foto Roar Solheim

Hettemåke.
Foto Roar Solheim

Hvitkinggjess.
Foto Knut Eie

Deretter var det «gallamiddag» på Stenhusa krog. Mat og drikke var godt, men det gjaldt å holde varmen i dette kalde lokalet.

Stenhusa krog,
Foto Håkan Billing.

Søndag 17. oktober

Klokken 8.45 forlot vi Sødra bruket på vår vei tilbake mot Oslo. På denne klare og kalde morgenen var pytter dekt med is og det lå rim i skyggen. Dagens 2 første av i alt 4 varslere så vi på Øland. Nå fikk vi oppleve den drøyt 6 km lange og imponerende Ølandsbroen i dagslys. Vi kjørte forbi utallige torp gjennom Smålands skogstrakter. Lunsjen vår inntok vi ved Susedalen på motsatt side av E6 der vi åt lunsjen på vei sørover. Det var lite våk å se denne gang og rottene uteble også.

Sent på kvelden ankom vi Hotel Opera i Oslo, og turen var da definitivt over. Håkan var som i sangen om en bussjåfør, en mann med godt humør! Takk for en trygg og hensynsfull kjøring disse dagene! Takk til alle turdeltagerne for sprudlende humør og positiv innstilling, som bidro til å gjøre turen hyggelig for oss alle.

Bak fra venstre:
Roar, Maria, Knut Arne, Kjetil, Olaf, Anders, Jan.

Foran fra venstre:
Jan Erik, Kari, Håkan, Knut.

Foto: En omstreifende fågelskådare.

Øland 2010

FUGLER: 117 arter	13. okt	14. okt	15. okt	16. okt	17. okt	Sum pr. art
Fasan				1		1
Grågås	500	100	200	5	200	1005
Ringgås		75	650	500		1225
Hvitkinngås		3000	3000	5000	800	11800
Knoppsvane	26	20	50	50	20	166
Dvergsvane			6	5		11
Sangsvane	6		1			7
Gravand				15		15
Snadderand		10	10	10		30
Brunnakke		50	200	500		750
Stokkand	8	500	500	1000	40	2048
Skjeand		25	100	50		175
Stjertand		13	5	1		19
Krikkand		200	200	1200		1600
Taffeland			1			1
Toppand	2	30	50	50		132
Bergand		1	3	5		9
Ærfugl	2	300	1000	1000		2302
Sjørørre		1				1
Svartand		40		10	1	51
Havelle		20	1	10		31
Kvinand	14	50	100	200	10	374
Laksand		2	1	3		6
Siland		50	50	100		200
Smålom		2	1	1		4
Storlom		2		2		4
Toppdykker		4	2	1		7
Gråhegre	3	1	3	3		10
Storskarv	1	4	400	500		905
Tårnfalk	2		1		2	5
Glente	1			1		2
Havørn		10	8	8		26
Spurvehauk	5	3	8	30	1	47
Hønehauk		5	4	5	1	15
Musvåk	46	5	5	25	21	102
Fjellvåk		20	12	13		45
Steppeørn		1	1	1		3
Kongeørn				1		1
Sothøne			3	1		4
Trane		40	2	4		46
Tjeld		1		1		2
Vipe	400	1000	500	500	300	2700
Heilo		500	200	200	40	940
Tundralo		35	10	30		75
Sandlo		6	1	2		9
Enkeltbekkasin		2	3			5
Storspove		1	9	2		12
Gluttsnipe			1			1

	13. okt	14. okt	15. okt	16. okt	17. okt	Sum pr. art
Sandløper		3				3
Fjæreplytt		1	1			2
Myrsnipe		400	200	60		660
Polarsvømmesnipe			1	1		2
Fiskemåke	50	100	500	1500	100	2250
Svartbak	1	2	10	10	1	24
Gråmåke	70	100	250	200	150	770
Kaspimåke				1		1
Hettemåke	10	1000	2000	3000	50	6060
Tyvjo			1			1
Klippedue/Bydue	70	50	10	5	80	215
Skogdue		3	40	200	7	250
Ringdue	500	25	2	15	20	562
Tyrkerdue					2	2
Kattugle			1	1		2
Jordugle		1				1
Jordugle/Hornugle ubestemt	1					1
Dvergspett	1		1	2		4
Flaggspett	1	1	3	2		7
Varsler	1			1	4	6
Nøtteskrike	35		7	20	2	64
Skjære	70	20	10	10	10	120
Nøttekråke	2				1	3
Kaie	1000	1500	1000	1000	1000	5500
Kornkråke	300				20	320
Kråke	400	100	100	100	400	1100
Ravn	3	8	43	60	22	136
Sidensvans	1		4	1	7	13
Kjøttmeis	12	20	15	25	10	82
Blåmeis	25	30	50	50	10	165
Løvmeis			3			3
Stjertmeis				6		6
Sanglerke		5	30	30		65
Kalanderlerke		1				1
Gransanger	3	4	3	3	1	14
Skjeggmeis			2			2
Fuglekonge	25	50	80	100	10	265
Gjerdsmett	2	1	3	1	1	8
Spettmeis	2		7		1	10
Trekryper		2	2	2		6
Stær	200	500	200	200	100	1200
Ringtrost				1		1
Svarttrost	15	10	10	15	10	60
Gråtrost	300	50	10	10	20	390
Rødvingetrost	25	20	5	25	20	95
Måltrost	5	7	10	20	4	46
Duetrost	1			6		7
Rødstrupe	20	10	20	40	10	100
Svartrødstjert			1	1		2
Gråspurv		15	15	15	10	55

	13. okt	14. okt	15. okt	16. okt	17. okt	Sum pr. art
Pilfink	10	30	40	40	10	130
Svartstrupejernspurv		1	1			2
Jernspurv	1	3	5	5	1	15
Linerle		3	15	15	4	37
Tartarpiplerke			1			1
Heipiplerke	25	100	50	25	20	220
Bokfink	30	20	10	30	10	100
Bjørkefink		20	10	10	5	45
Grønnfink	5	10	10	15	60	100
Grønnsisik	45	70	100	50	50	315
Stillits		1	50	20		71
Gråsisik	2	5	50	600	2	659
Bergirisk		2				2
Tornirisk		8	25	20		53
Dompap		5	10	10	2	27
Kjernebiter				2		2
Gulspurv	20	10	20	55	10	115
Sivspurv	3	1	10	10		24
Lappspurv		2	1	1		4
Snøspurv				3		3
Antall arter pr. dag:	54	86	95	97	53	
Totalt antall turarter 117						
Antall individer pr. dag:	4308	10459	12360	18696	3693	

PATTEDYR:	13. okt	14. okt	15. okt	16. okt	17. okt
Flaggermus ubestemt	1	4	1		
Dvergflaggermus	1				
Brunrotte	3				
Sørhare	1	6	7	3	
Rødrev	1				
Steinkobbe		10	40	10	5
Havert			2		
Rådyr	37	1			52
Dåhjort		14	3	5	

KADAVERE:	13. okt	14. okt	15. okt	16. okt	17. okt
Kattugle	1				
Sørhare	1	1			1
Rødrev	5	1			1
Ilder	2				
Mink	2				
Mår	3				
Grevling					1

SPORTEGN:	13. okt	14. okt	15. okt	16. okt	17. okt
Mollvarp	Jordhauger				Jordhauger
Gevling				Møkk	